

ДІЛО

ВІХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 70 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редації: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Москвофільський боляк.

Львів, 12. липня 1928.

Варшавський російський щоденник „За Свободу“ з 10. липня, що має інформації з першого джерела, приніс таку вивому вістку:

Повідомляють нас, що керманіч Почаїської Свято-Успенської Лаври архимандрит Дамаскій призначений любанським єпископом. Йому доручиться нагляд і керму православним рухом в Галичині. Хиротонія архимандрита Дамаскія на єпископа відбудеться у Почаїській Лаврі, в день пам'яті Преподобного Йова Почаїського (28. серпня по новому стилю).

Зараз же під цією вісткою читаємо другу про те, що на місце архимандрита Дамаскія керманічем (намісником) Почаїської Свято-Успенської Лаври має бути призначений настоятель львівської православної церкви і „теперішній керманіч православного руху“ в Галичині єромонах Пантелеймон (Рудик).

Ці дві коротенькі вістки варті того, щоб над ними хвилину спинитися. Недавно дали ми на сторінках нашого органу в статті п. н. „Розмах православ'я“ вичерпуючі дані про поширювання православ'я на галицькій землі, особливо ж на Лежківщині. Повторювати тих даних удруге не беремося. Та воно й недоцільне. Бо йні дуже пророчистим є сам факт призначування окремого єпископа для нового православ'я в Галичині. Кажемо, „окремого“ тому, що любанський (так офіційно мав би він титулюватися!) православний єпископ напевно силою обставин буде найбільше займатися галицьким православним рухом, без огляду на те, де він осідає, бо в Любліні певно ні! Не даром же це підкреслене в самій його номінації. Від того, очевидно, не буде вже так далеко до формального утворення окремої православної дієцезії для Галичини. При теперішніх відносинах у Польщі це цілком реальна перспектива, незважаючи на велику внутрішню „розслабленість“ польського, що так скажемо, православ'я.

Експансія того православ'я в Галичині є для нас дуже небезпечна не тільки з церковних мотивів українського греко-католицизму, але ще більше з національних мотивів. Все польське православ'я насичене політичним москвофільством наслідком некритих чорносотенних настроїв його духовенства. Колич нині православна єрархія і духовенство є ультра-полянінськими супроти Польщі та даються покірно робити знаряддям польської політики, то це тому, що за рижським кордоном є пана-вісія для них більшовики. З хвилиною зміни відносин за рижським кордоном вся та православна духовна чорносотенщина заспіває зовсім іншої.

На Галицькій Землі має православ'я передвоєнного зразку дуже сумні традиції, дарма, що тоді не мало воно такого розмаху, який має тепер. Керманічем довоєнного православ'я руху, тобто теперішнього, в Галичині був, як видно з вище поданої інформації, настоятель православної церкви у Львові єромонах Пантелеймон, галицький москвофіль Рудик. Він розіслав по нашій Лежківщині, він відправляв молебні у Скиті Милівському, він найшов дорогу до душі нашого консервативного

темного демка та заціплював плянково православ'я, відживляючи потреби старі традиції передвоєнного москвофільства. Отже з православ'ям суне на нашу землю москвофільство, що прибирає тепер дещо відмінні форми від передвоєнного, форми до тої міри дивоглядні, що розбуджує у сильних міра цього пілком зрештою оправдане вражіння ультрапольського лоялізму. Таким чином москвофільство майже вигнає в часи війни галицькізється штучно офіційною підтримкою хрунівської породи „старорусинів“ по містах з одного боку і поширюванням теперішнього польського православ'я на західних наших окраїнах з другого.

Чи в нас йде якась плянова доцільна акція в напрямі парализування експансії „розслабленого“ москвофільського православ'я? Досі про те ми нічого потішаючого не чули. А чейже не за важна справа, щоб нею не заінтересуватися і на неї тігну не зареагувати. Мусять на неї реагувати не тільки наші церковні греко-католицькі чинники, що потурбують навіть серед свого духовенства пропагаторам москвофільства, отже й православ'я, але й наші громадські й політичні кола, бож тут мова про боляк, про гангрену, що зідає здоровий організм нації української. Греко-католицька церква в Галичині була довгі часи одинокою фортецею й забором нації української. Нині відіграє вона ту саму роль особливо по містах та на західних окраїнах. Успішний наступ розкладаючогося православ'я на українську греко-католицьку церкву на будуче при підтримці польських чинників як досі, приніс би найнеобчисленішкди в національному біаєні. Тому то слід змобілізувати всі сили проти нього і проти закаптуреної в ньому москвофільської зарази.

Карта Європи.

Від нашого кореспондента

Париж, початок липня 1928.

I

По банках, по торговельних домах, по політичних клубах Англії (і, кажуть, також інших англо-саксонських країв) дуже часто стрічає на стінах карту нашої маленької Європи (маленької в порівнянні з котроюсь з англо-саксонських або радянської імперією), карикатурно поперерізану чудовищними дещинами, вимальованими товстими рижнобарвними лініями. Карта ця має показати й доказати абсурдність і шкідливість тієї безконечної скількості кордонів і ішово-митових перепон, якими поздовж і попере: перерозрета післявоєнна Європа і які утруднюють одорож і лубу тай важким тягарем налягають на міжнародно торговлю. Справедливо чи несправедливо бачити пересічення англійсь у цих кордонах одну з причин тієї господарської кризи, в якій країна його щораз більше поринає. І досада його бере проти цих „китайських мурів“, що піднімаються скрізь по Європі.

До труднощів, завязаних з новими кордонами нових і малих держав треба ще додати значно біль: ніж перед війною різноманітність грошів і грошових систем. Колись (можна вже казати: колись, бо часи перед війни вже перебігли до історії

від Еспанії до Бельгії, і від Швейцарії до Румунії й Греції, грошева одиниця спиралася на французькому франкові. В „Латинській Унії“ грошеві мали курс ті самі гроші. Ви платили, не міняючи, французьким франком у Швейцарії, швайцарськими у Бельгії, то-що. Не те — сьогодні. Сьогодні швайцарський франк дає вартість одного франка, ватомісь французький франк вартість всього тільки 20 сотиків, бельгійський тільки 14, а румунський лев тільки 3 сотики. А стільки є ще всяких інших, до себе неподібних грошей і грошових систем!

Все те дратує англо-саксонського торговця, і головню чим треба собі толкувати, чому пропаганда за реалізацію європейських кордонів і за укріплення Союзу Народів знаходить в Англії ґрунт значно прихильніший ніж прим. у Франції.

II

Бо, ніде правди діти — чого варті всі балачки про „європейського духа“ то-що, коли ви не можете зробити кілька оборотів колеса, залізницею або автомобілем, і не наїхати на новий кордон і на нових митарів? Навіть літак, коли осідає на землі, мусить таксамо мати в порядку свої „папери“, як корабель, коли причалює до берега.

Тай годі інакше. Якби було інакше, то розбишавство знов відродилось би на морях, а швидко появились і повітряні пірати. Відомо, що невдовзі всі великі кораблі, що перепливають Атлантику, матимуть помічників, на яких літаки могли-муть осідати і з яких вони могли-муть відлітати. Таким чином буде можна дігнати корабель після його від'їзду тай покинути його перед його приїздом, одним словом, перебути повітряну подорож кораблем, тай ось так обнижжити ризик першої тай скоротити час другої. Можна буде заїхати до Нью Йорку через які два дні. Дуже гарно. Одначе подумайте про ось що.

Один з тутешніх капітанів великого атлантичного корабля зовсім поважно казав недавно тому: „Везу для Франції. Банку двадцять мільонів золота. Крім того є на кораблі ще кілька мільонів дорожочинностей в каменях і перлах усіх багатих подорожних. Припустімо, що літак надлетить понад корабель і, грозячи бомбами, вимагатиме окупу. Що прийшлося нам робити? Треба буде організувати охорону проти воздушних піратів?“

Ці гіпотези доставляють широкій матеріал для Юлія Вернів майбутності. Одначе неваже воно не правда, що люди й народи завжди муситимуть захищати своє добро, що боротьба в цьому світі ніколи не покінчена, що при вході до кожної країни чигає на вас митар, та що два крамничники не відкриють у сільській громаді своїх крамничок, не задаючи собі зажертої, іноді смертної війни? — В. П.

За океаном.

Вислака сирітських грошей до Старого Краю.

Читаємо в „Амеріці“: Дня 9 червня відбулося засідання управи Українського Народного Комітету в справі вислаки грошей з продажу дому У. Н. Комітету в Нью Йорку на кухню дому для українських сиріт в Львові. Готівка з каси У. Н. Комітету

по заплаченню всіх зобов'язань (як не було оголошено у заїті) диклилось 5.200 дол. Крім того задержано 700 дол. на домагання п. Фасоловича, котрий домагається комісового (управа У. Н. К. не уможваляла з п. Фасоловичем щодо продажу дому, він не продавала через його офіс) і 500 дол. осталося на позичці Українському Народному Домові. На засіданні о. В. Лоточник поставив був таке внесення: розділити готівку в сумі 5.200 дол. на три часті і започаткувати три сирітські домки у Львові. Перешли і Станіславів або Коломию, на опіку трьох українських греко-католицьких дієцезій в Галичині. Цього внесення не прийнято, а рішено більшістю голосів вислати готівку в сумі 5.200 дол. на руки митрополита Андрія Шептицького, щоб в порадуміні з українськими установами у Львові закупити у Львові дім для українських сиріт. Одночасно повідомлено митрополита, що по сирітській дітячийні виступає решту оставшої суми, себто вентуально небаром 1.200 доларів, а вліпці за прогали 6 днів по 1.000 доларів (кожного року в травні), себто остачком 6.000 дол., а впроцентом разом 6.900 дол. Цим робом У. Н. К. виниле всього на дім українських сиріт у Львові, при сорисній позалгоді обох претенсій, загальну суму 13.300 доларів.

Українки на світовій виставі в Шикаго.

Жіноча світова виставка, яка була в „Колісею“ в Шикаго при кінці травня ч. р. тривала цілий тиждень і покінчилась гарним успіхом. У виставі брали участь також шикаговецькі українки, які мали окремі павільйон під написом „Україна“. Було там 500 ріжних виставлених хустин, як вишиванки, килими, густульські вироби, писанки й ін. Всі ті речі доставили почасти шикаговецькі українки, але найбільше пристали: п. н. Стефанія Чижовичина з Філадельфії і п. А. Максимюк та п. Н. Тацій із Скрантому, Па. Америці й чужинці пильно оглядали українську виставку і висловлювалися з найбільшим прихильним для неї. При цій нагоді українки інформували їх про Україну. В „Колісею“ є теж концертна зала на 10.000 осіб, де уладжували щодня концерти. Український концерт був там 25-го травня. Замітне, що на український концерт прийшло найбільше публіки. Але й не завдає вона, бо концерт вийшов дуже гарно. Було скрипкове солюо п. н. О. Білківської, дуєт п. н. Цимбаліст і п. н. С. Тимежівської, баритонові сола п. М. Костелюка, хор 30 кубанських козаків і кінці танок відомого українського балетмайстра Василе Абраменка. Українською виставкою знімає шикаговецький „Український Жіночий Комітет“, в якому найбільше працювали: п. н. А. Маслей і М. Діако та п. н. Цимбаліста, Шкєба, Смух, Прошок і Бернєцька.

Українське свято в Канаді.

Українці провінції Альберти в Західній Канаді святкували в Едмонтоні, в п'ятницю дня 29-го м. м., небувале свято. Це було свято 30-літніх роковин української імїграції в провінції Альберти. Західна Канада — не дуже молода країна як держава у залузі і Східною Канадою. Щодня зедвано святкувала вся Канада 60-літні роковини залуки цілої домії. Тому і 30-літні роковини української імїграції в Західній Канаді — це велике свято, тим більше, що українці в Західній Канаді, хоч така молада імїграція, а вона другі цілою тисячоліття в провінції Альберти, Манітобі і Саскчевані. До свята в Едмонтоні залу почли Товариство Українських Півнів а почли підготувати до свята українськелейний комітет. Учась у цьому заході-ловому святі залузі українськелейний комітет і провінційна рада 3322, а залу залу да міста Едмонтон.

М.

В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ризок ч. 10